

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

7 Ιουλίου 2014

Δελτίο Τύπου

Παρουσίαση αποτελεσμάτων της Διεθνούς Έρευνας για τη Διδασκαλία και Μάθηση - Teaching and Learning International Survey (TALIS 2013)

Στις 7 Ιουλίου 2014, στο Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού πραγματοποιήθηκε παρουσίαση των αποτελεσμάτων της Διεθνούς Έρευνας για τη Διδασκαλία και Μάθηση (Teaching and Learning International Survey-TALIS) 2013.

Η έρευνα TALIS 2013 διεξήχθη από τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) μέσω της Κοινοπραξίας IEA Secretariat (Amsterdam, Netherlands), Statistics Canada (Ottawa, Canada) και IEA DPC (Hamburg, Germany). Βασικός σκοπός της TALIS 2013 ήταν η παροχή πληροφοριών σε διεθνές επίπεδο αναφορικά με τους εκπαιδευτικούς, τη διδασκαλία και τη μάθηση. Η διεθνής αυτή έρευνα επιδίωξε να συμβάλει στη βελτίωση των πολιτικών των συμμετεχουσών χωρών σε σχέση με την ανάπτυξη επαγγελματιών εκπαιδευτικών υψηλής ποιότητας. Αυτό επιτυγχάνεται μέσα από τη διαμόρφωση ολοκληρωμένης εικόνας σχετικά με τις συνθήκες εργασίας των εκπαιδευτικών, καθώς και τις εφαρμοζόμενες πρακτικές διδασκαλίας και μάθησης. Ταυτόχρονα, η έρευνα προσέφερε στους εκπαιδευτικούς και τους διευθυντές των σχολείων την ευκαιρία να συνεισφέρουν στη λήψη αποφάσεων αναφορικά με τα ζητήματα που η έρευνα εξέτασε. Ανάμεσα σε άλλα, η TALIS 2013 επικεντρώθηκε στην επιμόρφωση, στην επαγγελματική ανάπτυξη, στην αξιολόγηση, στην ανατροφοδότηση, στις διδακτικές αντιλήψεις και στις παιδαγωγικές πρακτικές των εκπαιδευτικών, καθώς και σε θέματα σχολικού κλίματος και ηγεσίας.

Στον δεύτερο αυτό κύκλο της έρευνας (ο πρώτος διεξήχθη το 2008) συμμετείχαν 34 χώρες, ανάμεσα στις οποίες και η Κύπρος. Η Κύπρος εκπροσωπήθηκε στην TALIS 2013 από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (ΥΠΠ) και ειδικότερα από το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας και Αξιολόγησης (ΚΕΕΑ), το οποίο ανέλαβε την πλήρη εφαρμογή της έρευνας (Πιλοτική και Κύρια Έρευνα). Η συμμετοχή του ΥΠΠ στην έρευνα ήταν ιδιαίτερα επιτυχής, εφόσον η Κύπρος κατάφερε να ολοκληρώσει όλες τις διαδικασίες, παραδίδοντας ποιοτικά δεδομένα, με βάση τις αυστηρές προδιαγραφές και τα χρονοδιαγράμματα που τέθηκαν από τους οργανωτές.

Στην Κύρια Έρευνα στην Κύπρο έλαβαν μέρος σχεδόν όλα τα σχολεία (99 σχολεία ή ποσοστό 98,9%) Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Γυμνασιακού Κύκλου (ιδιωτικά και δημόσια) και 1904 εκπαιδευτικοί (20 εκπαιδευτικοί περίπου από κάθε σχολική μονάδα) με ποσοστό συμμετοχής

95,4% του δείγματος της έρευνας. Τα μέσα συλλογής δεδομένων αποτέλεσαν δύο ερωτηματολόγια: ερωτηματολόγιο εκπαιδευτικού και ερωτηματολόγιο διευθυντή. Η έρευνα κατάδειξε πλήθος ευρημάτων σε σχέση με τα θέματα που διερευνήθηκαν, με σημαντικότερα τα πιο κάτω:

Όσον αφορά το προφίλ των εκπαιδευτικών, αυτοί είχαν τα ακόλουθα χαρακτηριστικά: το 70% ήταν γυναίκες ενώ περισσότεροι από τους μισούς (63%) ανήκαν στην ηλικιακή ομάδα 30-49 ετών με συνολικό μέσο όρο ηλικίας το 43. Το 96% ήταν απόφοιτοι Πανεπιστημίου ή/και με μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών (επιπλέον, 3% ήταν κάτοχοι διδακτορικού), είχαν κατά μέσο όρο 13 χρόνια διδακτικής εμπειρίας, ενώ το 95% εργαζόταν με καθεστώς πλήρους απασχόλησης. Σε σχέση με τους συμμετέχοντες διευθυντές, το 53% ήταν γυναίκες, ο μέσος όρος ηλικίας ήταν το 51,5, το 88% ήταν απόφοιτοι Πανεπιστημίου ή/και με μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών (επιπλέον, 12% ήταν κάτοχοι διδακτορικού), ενώ ο μέσος όρος ετών υπηρεσίας στη διευθυντική θέση ήταν 4,7 χρόνια. Σε σχέση με το προφίλ των σχολικών μονάδων, ο μέσος όρος του αριθμού των μαθητών στα σχολεία ήταν 364 παιδιά, ο μέσος όρος του αριθμού των μαθητών ανά τμήμα 21 παιδιά, ο μέσος όρος του αριθμού των εκπαιδευτικών ανά σχολείο 50 εκπαιδευτικοί και η αναλογία μαθητή-εκπαιδευτικού 7:1.

Αναφορικά με το ζήτημα των σχολικών πόρων, οι κυριότερες ελλείψεις που εντοπίζονται στην Κύπρο αφορούν σε έλλειψη/ανεπάρκεια λογισμικών προγραμμάτων για διδασκαλία (44%), έλλειψη προσωπικού στήριξης (44%), έλλειψη εκπαιδευτικών με επάρκεια στη διδασκαλία μαθητών με ειδικές ανάγκες (41%) και έλλειψη/ανεπάρκεια ηλεκτρονικών υπολογιστών για διδασκαλία (40%). Αξίζει να σημειωθεί ότι οι διευθυντές σε ποσοστό 38% αναφέρονται σε έλλειψη προσοντούχων εκπαιδευτικών. Στην Κύπρο η σχολική αυτονομία παρουσιάζεται πολύ περιορισμένη, σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αφού οι διευθυντές δηλώνουν ότι το σχολείο έχει λόγο κυρίως στην εφαρμογή πολιτικής και διαδικασιών για την πειθαρχία των μαθητών (94%) και στην εφαρμογή πολιτικής για την αξιολόγηση των μαθητών (83%), ενώ σε ζητήματα όπως ο καθορισμός μαθημάτων ή η διαχείριση των εκπαιδευτικών ο βαθμός αυτονομίας παρουσιάζεται μικρός. Ο χρόνος των διευθυντών αφιερώνεται κυρίως σε διοικητικά και διευθυντικά καθήκοντα και συνεδρίες (43%). Οι περιορισμοί που έχουν οι διευθυντές για την εφαρμογή αποτελεσματικής ηγεσίας εστιάζουν κυρίως στον ανεπαρκή σχολικό προϋπολογισμό (83%), στους κυβερνητικούς κανονισμούς και την πολιτική (77%), στον μεγάλο φόρτο εργασίας και το υψηλό επίπεδο ευθυνών στην εργασία τους (68%). Σύμφωνα με τους διευθυντές, το σχολικό κλίμα επηρεάζεται αρνητικά κυρίως από την καθυστερημένη προσέλευση (59%) και τις απουσίες των μαθητών (51%).

Οι εκπαιδευτικοί στην Κύπρο παρουσιάζονται να έχουν ψηλό αίσθημα αυτεπάρκειας, ενώ τόσο οι εκπαιδευτικοί και οι διευθυντές φαίνεται να έχουν πολύ υψηλά επίπεδα επαγγελματικής ικανοποίησης. Συγκεκριμένα, 96% των εκπαιδευτικών και 98% των διευθυντών νιώθουν ικανοποίηση από την απόδοσή τους στο σχολείο, 93% των εκπαιδευτικών και το σύνολο (100%) των διευθυντών νιώθουν ικανοποίηση από την εργασία τους, ενώ 87% των εκπαιδευτικών και 97% των διευθυντών θεωρούν ότι το επάγγελμά τους έχει περισσότερα πλεονεκτήματα παρά

μειονεκτήματα. Μεγάλο ποσοστό των συμμετεχόντων (49% των εκπαιδευτικών, 71% των διευθυντών) θεωρούν ότι το επάγγελμα του εκπαιδευτικού χαίρει εκτίμησης από την κοινωνία.

Μεγάλο ποσοστό εκπαιδευτικών (90%) δήλωσε ότι έχει ολοκληρώσει πρόγραμμα εκπαίδευσης ή κατάρτισης εκπαιδευτικών. Ωστόσο, μόνο οι μισοί (51% των εκπαιδευτικών) συμμετείχε σε επίσημο πρόγραμμα στήριξης νεοεισερχόμενων εκπαιδευτικών. Οι εκπαιδευτικοί φάνηκε να αισθάνονται προετοιμασμένοι σε μεγάλο βαθμό τόσο για το περιεχόμενο (99%) όσο και για την παιδαγωγική (96%) και πρακτική (97%) πτυχή του ρόλου τους. Η συντριπτική πλειοψηφία (89%) των εκπαιδευτικών συμμετείχε σε δραστηριότητες επαγγελματικής ανάπτυξης τους τελευταίους 12 μήνες. Οι δραστηριότητες αυτές περιελάμβαναν κυρίως σειρές μαθημάτων/εργαστήρια (61%) και εκπαιδευτικά συνέδρια ή σεμινάρια (63%). Οι ανάγκες των εκπαιδευτικών για επαγγελματική ανάπτυξη εστιάζονται κυρίως στη διδασκαλία μαθητών με ειδικές ανάγκες (27%), στις νέες τεχνολογίες στον χώρο εργασίας (20%) και στη διδασκαλία σε πολυπολιτισμικό ή πολύγλωσσο περιβάλλον (18%). Ως κύρια εμπόδια στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών παρουσιάζονται η απουσία κινήτρων (61%), η έλλειψη χρόνου (52%), η σύγκρουση με το ωράριο της εργασίας (45%) και το οικονομικό κόστος (44%).

Η παροχή ανατροφοδότησης των εκπαιδευτικών γίνεται κυρίως από τον διευθυντή του σχολείου, από άλλους εκπαιδευτικούς στο σχολείο και σε μικρότερο βαθμό από τη διευθυντική ομάδα του σχολείου. Σύμφωνα με τους διευθυντές, (σε ποσοστό 100%), μετά την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών συζητούνται με τον εκπαιδευτικό μέτρα για διόρθωση ενδεχόμενων αδυναμιών ενώ ψηλά ποσοστά διευθυντών (88% και 85%, αντίστοιχα) επισήμαναν ότι αναπτύσσεται σχετικό σχέδιο δράσης και ορίζεται μέντορας για στήριξη του εκπαιδευτικού.

Οι διδακτικές πρακτικές που εφαρμόζουν οι κύπριοι εκπαιδευτικοί στην τάξη εστιάζονται κυρίως στην παρουσίαση σύνοψης του περιεχομένου που έχουν μάθει πρόσφατα οι μαθητές (84%), στον έλεγχο των τετραδίων και της κατ' οίκον εργασίας (85%) και στη συζήτηση ζητημάτων σε σχέση με την καθημερινή ζωή (84%). Καινοτόμες παιδαγωγικές προσεγγίσεις (π.χ. εργασία σε ομάδες εργασίας, εργασία σε πρότζεκτς, χρήση ΤΠΕ) εφαρμόζονται σε μικρότερο βαθμό (σε ποσοστά 51%, 27% και 46%, αντίστοιχα). Ο χρόνος των εκπαιδευτικών αφιερώνεται κυρίως για διδασκαλία (80%) και τήρηση της τάξης (13%), ενώ μικρότερο ποσοστό του χρόνου τους (7%) αφορά σε διοικητικά καθήκοντα.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα ενημερώσει για τα συγκεκριμένα ευρήματα και θα υποστηρίξει τις σχετικές πολιτικές στα Κράτη-Μέλη, ιδιαίτερα μέσω του Στρατηγικού Πλαισίου για την Εκπαίδευση και την Κατάρτιση (ET2020). Η Ευρωπαϊκή Ένωση ήδη θέτει τη στήριξη των εκπαιδευτικών ως μια από τις προτεραιότητές της, καθώς οι υψηλής ποιότητας και κατάρτισης εκπαιδευτικοί φαίνεται να έχουν σημαντική επίδραση στη διασφάλιση της ανάπτυξης δεξιοτήτων που απαιτούνται από την ραγδαία μεταβαλλόμενη αγορά εργασίας από τους μανθάνοντες. Πρωτίστως, χρειάζεται εφαρμογή στρατηγικών για προσέλκυση των καλύτερων υποψηφίων στο επάγγελμα. Παράλληλα, υπάρχει ανάγκη ανάπτυξη συλλογικής ηγεσίας, στη βάση της αυτονομίας και της λογοδότησης. Επίσης, το επάγγελμα του εκπαιδευτικού χρειάζεται να καταστεί πιο ελκυστικό, με μεγαλύτερες προοπτικές επαγγελματικής

σταδιοδρομίας (πέρα από τη διδασκαλία), επαγγελματικής ανάπτυξης σε όλα τα στάδια και στήριξης στη διαχείριση προβληματικών καταστάσεων. Εντοπίζονται ακόμα ανάγκες για επαρκή αρχική κατάρτιση που να προετοιμάζει για προκλήσεις, καθώς και συστηματική στήριξη κατά την εισαγωγή των εκπαιδευτικών στο επάγγελμα. Η ανατροφοδότηση στους εκπαιδευτικούς πρέπει να βασίζεται σε διαφανή κριτήρια, να τυγχάνει αποδοχής από τους εκπαιδευτικούς και να έχει άμεσο αντίκτυπο. Τέλος, οι διδακτικές πρακτικές που εφαρμόζονται πρέπει να αντανakλούν αρχές της σύγχρονης παιδαγωγικής, μέσα από τη μετατροπή των σχολείων σε συνεργατικά μαθησιακά περιβάλλοντα.

Η σημαντικότητα της αναθεώρησης και ενδυνάμωσης του επαγγελματικού προφίλ του διδασκαλικού επαγγέλματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί σημείο αναφοράς και στην Κύπρο, την συγκεκριμένη χρονική στιγμή, με έναυσμα τις μελέτες της Παγκόσμιας Τράπεζας, καθώς μελετούνται από το ΥΠΠ πρακτικές σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς. Το ΥΠΠ, μέσω της εθνικής έκθεσης αποτελεσμάτων TALIS 2013 που εκπονείται από το ΚΕΕΑ, προγραμματίζει να προβεί σε συνολική αποτίμηση των απόψεων των κυπρίων εκπαιδευτικών ως προς τα σημαντικά θέματα που η συγκεκριμένη έρευνα εξετάζει, με στόχο τη λήψη αποφάσεων εκπαιδευτικής πολιτικής σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς, τη διδασκαλία και τη μάθηση.

Περαιτέρω πληροφορίες για την έρευνα, η διεθνής βάση δεδομένων, καθώς και η διεθνής έκθεση αποτελεσμάτων μπορούν να αντληθούν από την ιστοσελίδα του ΟΟΣΑ (<http://www.oecd.org/edu/school/talis.htm>). Σχετικές πληροφορίες για την TALIS 2013 στην Κύπρο μπορούν, επίσης, να αντληθούν από την ιστοσελίδα του ΚΕΕΑ (<http://www.keea.pi.ac.cy>).